

„Az Európai Unióban előny a nyelvtudás és a nyitottság”

Beszélgetés Jürgen Köppennel, az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának vezetőjével

Jürgen Köppen másfél éve az Európai Unió magyarországi nagykövete. Jubileumát ünneplő folyóiratunknak adott exkluzív interjújában beszél többek között a 2004. májusi csatlakozásig elvégzendő feladatokról, a romák társadalmi integrációjáról, a fiatalok előtt megnyíló lehetőségekről és magyarországi személyes benyomásairól.

– 2001 novemberében vette át az Európai Unió magyarországi képviselőjének a vezetését. A kinevezés előtt milyen kapcsolata volt Magyarországgal?

Már a kilencvenes évek elején kapcsolatba kerültem Magyarországgal. A PHARE program beindításáért voltam felelős, melyben elsőként Magyarország és Lengyelország vett részt. Ezért látogattam először Magyarországra. Már működött az EU Budapesti Delegációja, ám akkor még nem is álmodtam arról, hogy azt egyszer én fogom vezetni.

– Milyen tapasztalatokat szerzett Magyarország uniós felkészüléséről, hogyan értékeli a magyarok teljesítményét?

Akkor vettem át a képviselői vezetését, amikor az ország politikai, gazdasági átalakulása és a csatlakozási folyamat előrehaladott állapotban volt. Azonban még nem volt látható, hogy mikor zárulnak le a csatlakozási tárgyalások, és mikor kerül sor Magyarország belépésére. Viszont azt már lehetett érezni, hogy az ország nagyon jó helyzetben van, felkészült arra, hogy bekerüljön a bővítés első körébe.

Decemberben Koppenhágában a tárgyalások lezárása objektív szemmel nézve fantasztikus áttörés volt, igazi politikai siker. A csatlakozásig tartó tizennégy hónapban azonban még vannak tennivalók. A Bizottság novemberben átfogó monitoring jelentést készít a felkészülés állásáról. Remélem, ebben is azt állapítjuk meg, hogy fejlődés figyelhető meg és Magyarország 2004. május 1-jén a teljes jogú tagság felelősségére érett, és élhet az előnyökkel is. A tagság ugyanis nemcsak kötelezettségeket, hanem gazdasági jogokat is jelent a pénzügyi eszközök megszerzésére, a közös agrárpolitikában való részvételre.

– Melyek azok a területek, amelyek megoldásra várnak?

Különbséget kell tenni rövid távon és hosszú távon megoldható kérdések között. Rövid távon ki kell alakítani azokat az intézményeket, amelyek a strukturális alapról, a közös agrárpolitikából Magyarországnak járó pénzeket rendezik. Meg kell győződünk arról, hogy az intézmények felkészültek, képesek 2004-től a komplex feladatok ellátására, hiszen hatalmas összegekről van szó. Ezen kívül még az állami intézmények belső pénzügyi ellenőrzésében van tennivaló.

A hosszabb távú feladatok között szerepel a romák integ-

rációja, a korrupció elleni harc, az államigazgatás és a jogrendszer működésének javítása.

– Budapesten a Dunán Európa-hídat építettek, a Nagykörúton két Európa-villamosok járnak. Érti az Európai Unió „lehetét” az országban?

Igen, már akkor is éreztem, amikor ideérkeztem. Már most azt lehet mondani, hogy Budapest Európa-lázban ég. A koppenhágai megállapodás után érthető és fontos, hogy nem csupán a kormányzat, az államigazgatás, az értelmiség foglalkozik az EU-tagságot érintő kérdésekkel, hanem az egész ország. A történelmi múltból kiindulva is bizonyos, hogy az ország megtalálja helyét az Unióban. Egyébként Magyarország már most is sok szállal kötődik az EU-hoz – például külkereskedelmének hetvenöt százalékát már az Unióval bonyolítja le, valamint a befektetések tetemes része is innen érkezik.

– Az Unió előnyeit hirdető kampány sok esetben az érzelmekre épít. Nem okozhat ez nagyobb kiábrándulást a csatlakozás utáni időben?

Nem tudom, hogy lehet-e azt mondani, hogy a kampány az érzelmekre épít. Mindig azt hallom, hogy megpróbálnak a polgárok kérdéseire válaszolni. Éppen itt fekszik előttem a csatlakozásról szóló kétszáz leggyakoribb kérdést és választ tartalmazó összeállítás. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy a kommunikációs kampány a polgárok kérdéseire igyekszik válaszolni. Az, hogy egy kampányban szlogenek, plakátok, tévéklippek jelennek meg, melyek az érzelmekre is hatnak, nem áll ellentétben azzal, hogy alapos választ is adjanak a polgárok kérdéseire, eloszlassák aggodalmaikat.

– Magyarországon tizenhárom nemzeti és etnikai kisebbség él. Mit jelent számukra a csatlakozás? Sokan felteszik a kérdést, mi lesz az anyanyelvükkel, kultúrájukkal, ha az Unióhoz csatlakozunk?

Az EU kisebbségi minimumot határoz meg a kisebbségek védelmére, ezek között szerepel a hátrányos megkülönböztetés tilalma. Közvetlenül a csatlakozással nem változik semmi. Az EU nem aktív kulturális területen, mert ez a tagországok és a nem kormányzati szervezetek, egyesültek feladatai közé tartozik. Voltak tagjelölt országokban – nem Magyarországon – kisebbségi problémák és az EU aktívan segédkezett a kormány és a kisebbségek közötti problémák megoldásában. Reméljük, hogy a kisebbségi problémákat messzemenőig rendeztük.

– Elképzelhető, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kisebbségi kérdés az Unióban. Szájer József, a Magyar Országgyűlés alelnöke és a Konvent tagja olyan intézmény felállítását javasolja, amely fóruma lehet a kisebbségeknek.



Tasnádi Mária felvétele

JÜRGEN KÖPPEN

A német származású, 59 éves Jürgen Köppen 1967-ben diplomázott a freiburgi egyetemen, közgazdász szakon, 1975-ben lépett az Európai Bizottság szolgálatába, ahol először afrikai, latin-amerikai és mediterrán régiókkal dolgozott, 1987-től az EU washingtoni delegációjában a Világbankkal és a US AID-del közösen foglalkozott a fejlődő országokkal, 1991-től a Bizottság külkapcsolatok igazgatóságára került, ahol Közép- és Kelet-Európában a PHARE és a Tacis programok pénzügyi menedzsmentjét vezette. 1995-től az orosz politikai és gazdasági együttműködés és a partnerség megállapodás előkészítésében vett részt, 2000-2001 között az orosz, ukrán, moldáv és a fehér-orosz csoport vezetője volt. 2001 novemberétől az Európai Bizottság Magyarországi Delegációját vezeti nagyköveti rangban. Szakterületei a külkapcsolatok, a pénzügy és költségvetés, a kereskedelmi együttműködés, segélyprogramok menedzselése, közbeszerzési szerződés-kötések. A nagykövet beszél németül, angolul és franciául, de ért oroszul, portugálul, spanyolul és hollandul is.

Igen, ez magyar javaslat a Konventben és nem tudom megítélni, hogy sikeres lesz-e. Az EU nem szeretne régi kisebbségi problémákat integrálni, hiszen elsősorban a jelenre és a jövőre koncentrál. A Konvent dönt majd a javaslatról.

– Azt gondoljuk, hogy a csatlakozással az új tagországok megoldották kisebbségi problémájukat.

Természetesen vannak csak hosszabb távon megoldható kisebbségi kérdések, mint például a romák integrációja.

– Lát fejlődést, erőfeszítést a romák integrációjában? Ön szerint mi a fő probléma?

A jelenlegi kormánynak új kezdeményezése van ezen a területen, és mi segítünk is a magunk eszközeivel. Figyelemmel követjük a kérdést, hiszen a romák EU-polgárok is lesznek.

Akarni kell a romák integrációját és már nagyon korán el kell kezdeni a munkát: az óvodában és az iskolában. Sok magyar szakértő szerint a romák integrációjának megoldása az oktatásban, a munkában és a lakhatásban rejlik. Ha következetesen cselekszünk, haladást érhetünk el. Különösen akkor, ha az esélyegyenlőség jegyében a roma gyerekek korán kerülnek óvodába, majd integrált osztályokban tanulhatnak. Ha van iskolai végzettségük, képzetek, akkor a munkaerőpiacon is jobbak a kilátásaik és akkor jobb lakást is vásárolhatnak maguknak. Ez a három tényező szorosan összefügg egymással.

Meg kell próbálni természetesen a felnőtt roma lakosságot is támogatni: ebben a nem-kormányzati szervezetek, az önkormányzatok, a minisztériumok romaügyi megbízottai, a Cigány Társadalmi Bizottság – melynek élén maga a miniszterelnök áll – igyekszik segíteni. Azt hiszem, nyilvánvaló az akarat, hogy ezen a területen változás következzen be.

Ha a kisebbségek problémájára kérdezett rá, felvetődik az országhatárokon kívül élő magyar nemzetiségű polgárok kérdésköre is. Szlovákia belépése könnyítést jelent a szlovákiai magyarok és a magyarországi magyarok közti kommunikációban és hasonló előnyöket hoz majd Románia belépése is.

– A fiatalok hogyan élhetnek az Unió kínálta előnyökkel?

A nagy belső piacon való részvétel vonzerő a benne rejlő lehetőségek kihasználására. Előnyt jelent, ha valaki beszél idegen nyelveket, hajlandó más országban dolgozni és tanulni.

Minden magyar állampolgárnak azt ajánlom, hogy legyen nyitott arra a lehetőségre, hogy sok országban dolgozhat és telepedhet le. A korábbi belépő országok tapasztalatai azt mutatják, hogy a külföldi tanulmányok és munka nem csorbítja az egyén identitását, hanem éppen hogy erősíti azt. Az EU-ban egyébként szívesen látják a más tagállamból érkezőket, mert nyelvükkel, szokásaikkal gazdagítják a kultúrát. Ez Magyarországra különösen vonatkozik, például egy felmérés szerint a németek Magyarországot látnák legszívesebben a csatlakozó országok között, de más országok felmérései is hasonlóak.

– Milyen személyes tapasztalatokat gyűjtött Magyarországról?

Feleségemmel együtt nagyon jól érezzük magunkat Magyarországon, a kezdetektől fogva. A magyarok könnyűvé teszik az ember életét, nagyon barátságosak, szakmai oldalról nézve pedig rendkívül hozzáértők. Gátat csupán a nyelv jelent, nem sikerült olyan gyorsan haladni a tanulással, ahogyan azt a feleségemmel elterveztük.

Valószínűleg hátrány, hogy minden magyar nyelvű információhoz az idegen nyelvet beszélő kollégák, illetve tolmács közvetítésével könnyen juthatunk hozzá.

Úgy vélem, Magyarországnak teljesítenie kell, ami a korábban csatlakozott országoknak sikerült, azaz, belátható időn belül el kell érnie az EU gazdasági színvonalát.

Sok részét láttuk már az országnak. Magyarországnak jó esélyei vannak, hogy idegenforgalmi szempontból továbbra is vonzó ország legyen. Van egy különlegesen vonzó fővárosa, amely valóban európai város, ezért nem csak a turistáknak, hanem a hivatalnokoknak és a vállalkozóknak is csábító.

Magyarország uniós csatlakozásával megszűnik a budapesti EU-Delegáció és az Ön tiszte. Mit tervez a 2004 május 1. utáni időszakra?

Majd meglátjuk. Elég sok területen dolgoztam eddigi életem során és valószínűleg azok közé tartozom az Európai Bizottságban, akik sok területen bevethetőek. Előzőleg Oroszországgal, Ukrajnával, Fehér-Oroszországgal és Moldáviával foglalkoztam, de voltam pénzügyi igazgató, és a politikai együttműködésben is tevékenykedtem. El tudom képzelni, hogy másutt is szükség lesz még a munkámra.

Karácsony Zoltán